
Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin bir kilidi metal işkolundaki sendikal sorunun çözülmesinde yatmaktadır. Bu kilidi açmanın yolu, Türk Metal'deki faşistlerle aktif, militan mücadeleden geçmektedir. İşçi sınıfı devrimcileri, Türk-İş'te, Türkiye sendikal hareketinde ve militanlıkta ana halkanın Türk Metal'e yüklenmek olduğunu ileri işçilere göstermelidirler.

Elinizdeki kitapçık, sendikalarının yönetimleri tarafından "seccadeli" ya da "ikili" birlik manevralarıyla şaşırtılmaya çalışılan Otomobil-İş'in üyelerine, verilerin de ortaya koyduğu kestirme yolu gösteriyor: Sendikanızı da alın, Türk Metal'e katılın!

METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK SORUNU VE TÜRK METAL'DE BİRLİK

Ali Babaishak - Mercan Köklü

**METAL İŞKOLUNDA
SENDİKAL BİRLİK SORUNU
VE
TÜRK METAL'DE BİRLİK**

Ali Babaishak - Mercan Köklü

Subat 1991

İÇİNDEKİLER

Giriş: Gerçekler gizlenemiyor	7
Metal işkolunda genel sendikal durumun gösterdikleri	13
Tek tek sendikaların gelişme çizgileri	16
Türk Metal	16
Otomobil-İş	19
Çelik-İş	23
Özdemir-İş	26
Metal işkolunda sendikal mücadelenin geleceği Türk Metal'e bağlanmıştır	29
Türk Metal büyük bir mücadelenin ve değişimin eşiğindedir	31
Metal işçileri, neden Türk Metal'de örgütleniyorlar? ..	31
Türk Metal hakkında söylenenler ve gerçek	34
Türk Metal yönetimi tabanın basıncı altında bunalmıştır	37
Sendikal birlik Türk Metal'de birliktir	41
Otomobil-İş ile ilgili illüzyonlar birer birer yıkıldı	42
İşçinin militanlığını boğmak yenilgiyi hazırladı	44
Ne demokratik, ne ileri, ne büyük sendika, ne de öncül!	47
Birlik düşmanlarının "birlik" demagojisi	48
Haydi militan birliğe, haydi Türk Metal'e!	50

GİRİŞ: GERÇEKLER GİZLENEMİYOR

Temmuz 1990 işkolu istatistiklerinin açıklanmasıyla birlikte, metal işkolunda “büyü” bozuldu. Sendikal birliğin Otomobil-İş’te, “ayrı konfederasyonda”, ya da “üçlü birlik”, vb. biçiminde gerçekleşeceğine dair tezler, 1985-1986’dan bu yana tonlarla mürekkep ve kağıt yutan “büyülü” açıklamalar, *artık bitti*. Şu sıralar, “seccadeli” birlikten “ikili birlik” demagojisine düşen gizli-açık birlik düşmanlarının ağzını bıçak açmıyor.

İşkolunda “Türk Metal’de birlik” demek olan sendikal birliğin karşısına çıkarılan sözde “devrimci” tezler, çamura çökmüş manda gibi kalakaldı. Metal işkolunda dört sendikanın MESS sözleşmesi görüşmeleri nin başladığı bir sırada, bağımsız Çelik-İş sendikası işkolu yetkisini yitirdi. Böylece, 1984’lerden bu yana olgunlaşan bir sürecin sonuna gelindi.

Şimdi görev, “bağımsız” sendikalarda ya da Hak-İş’te örgütlü olduğu için ana gövdenin’dışına düşmüş metal işçilerinin, sendikalarını da alarak Türk Metal’e katılması için çalışmayı daha da yoğunlaştırmaktır. Bu noktada, sendikal birliğin düşmanlarının Türk Metal ve Otomobil-İş çevresinde yarattıkları çeşitli illüzyonları sergilemek, metal işçisinin gözüne çekilmek istenen perdeyi yırtıp atmak gerekiyor.

Öteki işkollarında olduğu gibi, metal işkolunda da, genel sendikal durumla ilgili veriler, ana olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın, işçi sendikalarıyla işverenlerin sunduğu bilgiler ışığında yayınladığı işkolu istatistiklere yansıyor. Ancak, her yıl 17 Ocak ve 17 Temmuz

tarihlerinde *Resmi Gazete*'de yayınlanan bu istatistikler, gerçeği hiçbir zaman tam olarak yansıtmıyor.

Bir kez, Çalışma Bakanlığı'nın işkolu istatistikleri, söz konusu işkolunun *işsiz* işçilerini kapsamıyor. İşverenlerin kaçak çalıştırdığı *sigortasız* işçileri de dışlıyor. Hükümet uygulamasıyla "memur" ya da "sözleşmeli" kategorisi içine sokulan işçileri, "kapsamdışı personel" tabir edilen kesimi yansıtmıyor. Dahası, 17 yaşından küçük çırakların ve çoğu sigortasız çalıştırılan taşeron işçilerin önemli bir bölümü de istatistikler dışında kalıyor.

Bunların yanısıra, işkolu istatistikleri, burjuvazinin, sendikal yaşamdaki bölünmüşlüğü sürdürmeye yönelik çeşitli girişimlerinin aracı oluyor. Örneğin, 12 Eylül'den sonra MİSK gibi esamesi bile okunmayan çeşitli sendikaların kağıt üzerinde yaşatılmaya çalışılması, işkolundaki işçi sayısında ve %10 barajı çevresinde olan sendikaların üye sayılarında "oynama" yapılması, yapay bölünmeler yaratmaya, böylece uzun süren yetki anlaşmazlıklarının ortaya çıkmasına ve işçilerin yıllarca toplu sözleşmesiz bırakılmasına yöneliktir.

Bütün bunlar yine de, uzunca bir zaman süreci içinde ele alındığında, çeşitli eğilimlerin istatistiklere yansımalarına engel olamıyor. Sınıf mücadelesinin yeniden yükselmeye başladığı Ocak 1986'dan Temmuz 1990'a kadar beş buçuk yıllık dönemin verileri, bunun örneğidir. İşçilerin sendikal açıdan bölünmüşlüklerini sürdürebilmek üzere "bağımsız"(!) sendikaların "yaşatılması" yönündeki bütün çabalara karşın, istatistiklerdeki veriler, metal işkolunda *sendikal birlik* eğiliminin (Türk Metal'de birlik yönünde) geliştiğini ortaya koyuyor.

Bu gerçeği, çeşitli tablo ve çizimlerle yansıtmaya çalıştık. (Bakınız: *Tablo 1* ve *Çizim 1*)

TABLO I

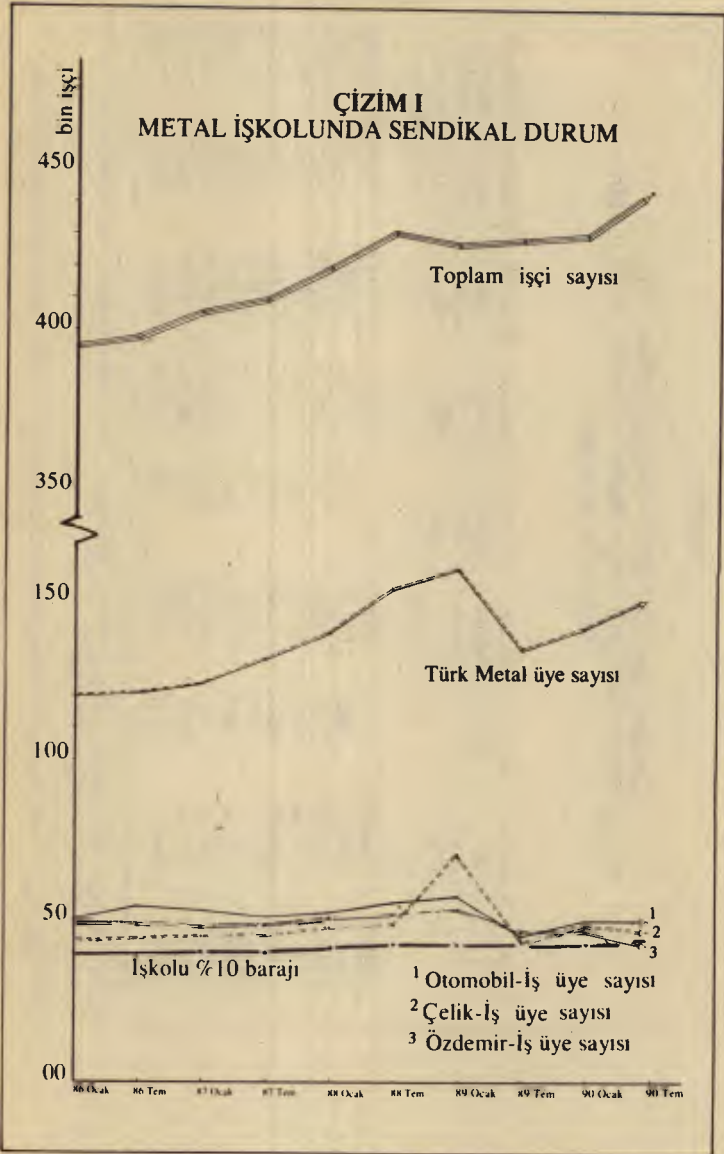
ÇALIŞMA BAKANLIĞI'NIN KAYITLARINA GÖRE,
METAL İŞKOLUNDA FİLEN ÇALIŞAN, İŞÇİ SAYILAN İŞÇİLERİN
SENDİKAL DURUMU

Yıllar	Toplam işli işçi sayısı(1) (T)	Sayısal artış	Mutlak büyüme oranı	Bir önceki sayıma göre büyü. oranı (%)	Sendikası- z işçi sayısı (SL)	Sendikası- z işçi oranı (SZ/T) (%)	Sendikası- z işçilerin mutlak art. oranı 86 O=100
1986 O	394686	—	100,00	—	303142	23,22	100,00
1986 T	397652	2966	100,70	0,75	309686	22,12	96,00
1987 O	405218	7566	102,60	1,90	310446	23,34	103,50
1987 T	409308	4090	103,70	1,00	317627	22,40	100,10
1988 O	419155	9847	106,20	2,40	332443	20,70	94,70
1988 T	430357	11202	109,00	2,60	351852	18,24	85,70
1989 O	427554	-2803	108,00	-0,65	341447	20,14	94,00
1989 T	428329	775	108,50	0,18	269880	36,99	168,70
1990 O	429705	1376	108,80	0,30	286609	33,33	156,30
1990 T	444003	14298	112,50	3,30	289241	34,85	169,05

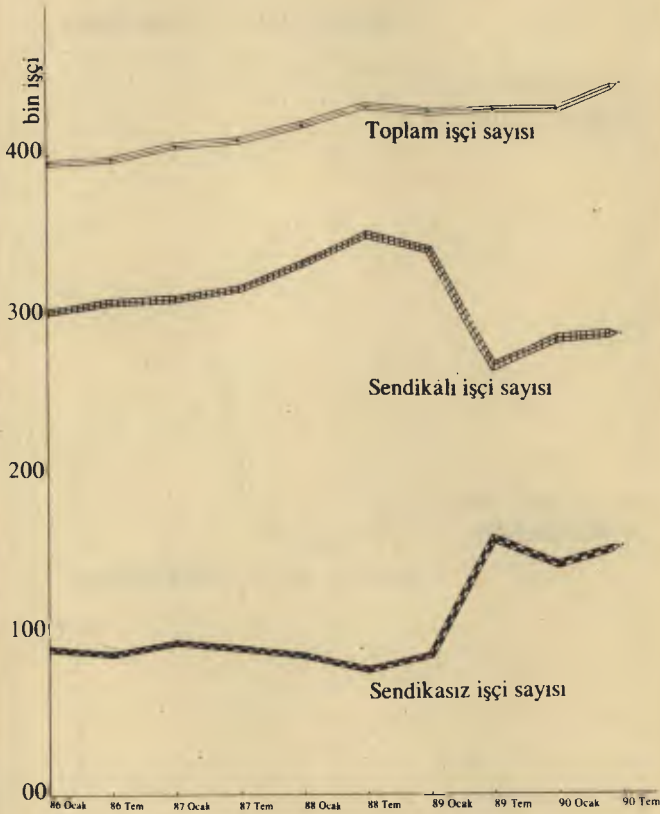
(1) Bu "işçi sayısı"na sigortasız, çırak, "memur", "sozleşmeli", kapsam dışı personel, işsiz kalmış işçiler, taşeron işçilerin önemli bir bölümü dahil değildir.

NOT: 1986 Ocak - 1990 Temmuz tarihleri arasında işkolundaki işçi sayısının büyüme oranı yüzde 12,50'dir.

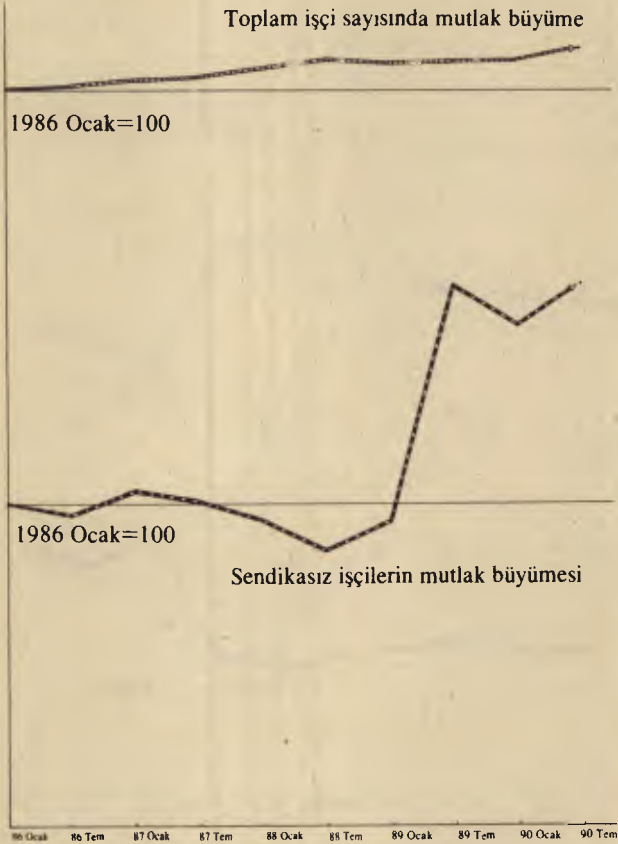
10 METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK

ÇİZİM I-A
İŞKOLUNDA TOPLAM İŞÇİ, SENDİKASIZ
VE SENDİKALI İŞÇİ SAYISININ BÜYÜMESİ

ÇİZİM II
İŞ KOLUNDAKİ TOPLAM İŞÇİ SAYISININ
VE SENDİKASIZ İŞÇİ SAYISININ
MUTLAK BÜYÜME EĞİLİMİ

METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL DURUMUN GÖSTERDİKLERİ

Türkiye kapitalizminin en hızlı gelişen endüstri kollarından olan metal sektöründe *Tablo I*'den çıkan bazı önemli sonuçlar şöyledir:

VERİ 1: Metal işkolunda işçi sayısı, beş buçuk yılda yüzde 12,5 oranında büyüdü.

Metal işkolunda toplam işçi sayısı (aslında, yalnızca "sigortalı olarak çalışan ve işçi sayılan işçi"lerin sayısı), Ocak 1986'da 394 bin 686'ydı. Bu sayı, beş buçuk yıl sonra, Temmuz 1990'da 444 bin 3'e ulaştı. Bu, *yüzde 12,5'luk bir büyüme* demektir.

VERİ 2: Ama, sendikasız işçilerin sayısı, hem mutlak hem de oransal olarak, bundan daha hızlı arttı. Bugün, metal işkolunda işçi sayılanların *üçte birinden fazlası* sendikasızdır.

Metal işkolunda sendikasızların sayısı, 1986 başında 91 bin 544'ten bugün 154 bin 762'ye büyümüştür. Bu, yüzde 69'luk bir *mutlak artış* gösteriyor. Sendikalı işçi sayısı da Ocak 1986'da 303 bin 142'den, yüzde 4,6'lık bir düşüşle, Temmuz 1990'da 289 bin 241'e *inmiştir*.

Sendikasız işçilerin toplam işçi sayısına oranı, 1986 Ocak ayında yüzde 23,22 iken, bugün yüzde 34,85 olmuştur. Oransal bir artış da söz konusudur. Bu oran, istatistiklere girememiş metal işçilerini de katarsak, daha da büyür.

Sendikal birlik, yalnızca sendikalıların birliği değildir. Bu dev örgütsüz işçi kesiminin *sendikalaştırılmasını* da zorunlu kılar. Veriler, metal işkolu sendikalarının bu alanda yerine getirmeleri gereken tonla görev olduğunu hatırlatıyor.

14 METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK

VERİ 3: 1986-1990 döneminde iki sendika %10 barajının altına düşerek işkolu yetkisini yitirdi.

İşkolunda işçi sayısının artışı, işkolundaki %10 barajının da yükselmesini getirdi. Baraj, 1986 başında 39 bin 469'dan 1990 Temmuz ayında 44 bin 400'e yükseldi. Bu dönemde, Çelik-Sen ve Çelik-İş sendikaları, işkolu barajının altında kalarak yetkiyi yitirdiler.

1988 Temmuz'unda, MİSK'e bağlı ölü sendika Çelik-Sen, yüzde 9,79 ile "resmen" de öldü. Tabii, burjuvazi, Çelik-Sen'in kağıt üstündeki üye varlığını Hak-İş üyesi Özdemir-İş'e "kattırmayı", bu sendikanın gücünü "şişirmeyi" ihmal etmedi. (Bakınız: *Tablo 2-D*) Ancak, bu manevranın ömrü kısa oldu. Özdemir-İş'in gerçek durumu, bir sayım sonra ortaya çıktı.

İkinci olarak, bağımsız Çelik-İş sendikası, geçtiğimiz temmuz ayında açıklanan istatistiklere göre, yüzde 9,54'lük işkolu payı ile, barajın altına düşen ikinci sendika oldu. (Bakınız: *Tablo 2-C*) Sendika çevrelerinden ulaşan bilgiler, bu durumun, sendika genel merkeziyle şubeler arasında, genel kurul delege oranları üstüne patlak veren iç anlaşmazlığın bir sonucu olarak resmiyete döküldüğüne işaret ediyor.

TABLO III

Sendikalı metal işçilerinin
sendikalara göre oransal dağılımı

Türk Metal	yüzde 51,90
Otomobil-İş	yüzde 17,23
Çelik-İş (yetkisi düştü)	yüzde 14,64
Özdemir-İş	yüzde 16,20
Barajı aşmak için gereken	yüzde 15,35

Kaynak: Çalışma Bakanlığı Temmuz 1990 işkolu istatistikleri.

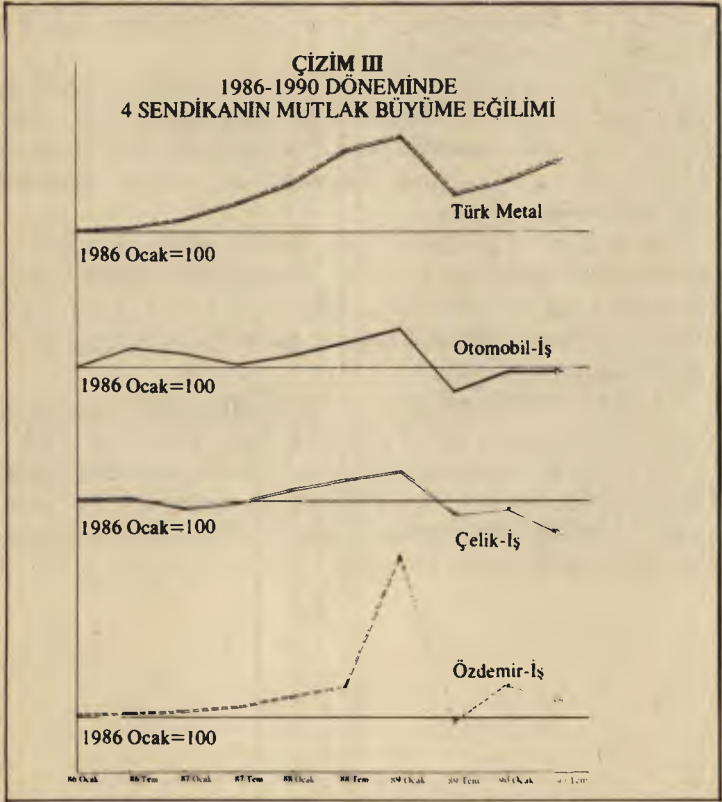
VERİ 4: Sendikaların üye sayısı, en düşük olarak 1989 Temmuz istatistiklerinde yansıdı.

2821 sayılı yasada yapılan ve 2 Haziran 1988'de yürürlüğe giren bir değişiklikle, tüm sendikalar, tüm üyeliklerini noter onayıyla yenilemek ve bu listeleri Haziran 1989'a kadar Çalışma Bakanlığı'na teslim etmekle yükümlü kılınmışlardı.

Bu açıdan, Temmuz 1989 işkolu istatistikleri, işçi sendikalarının üye sayısındaki şişkinlikleri dışladığı gibi, işlemleri yetiştirememeye vb. nedenlerden, sendikaları büyük olasılıkla olduğundan da küçük gösteriyor. Bu durum, tablo ve çizimlerde yansıyor.

VERİ 5: 1980 sonrasında 75 sendikanın yetki mücadelesi verdiği metal işkolunda bugün üç sendika kalmıştır: Türk-İş üyesi Türk Metal, Hak-İş üyesi Özdemir-İş, bağımsız Otomobil-İş! Demek ki, metal işçileri 1980'den bu yana sendikal birlik doğrultusunda büyük yol almışlardır, ama aşılacak engeller daha da vardır.

16 METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK

TEK TEK SENDİKALARIN GELİŞME ÇİZGİLERİ

TÜRK METAL

VERİ 6: Türk-İş üyesi Türk Metal sendikası, metal işkolunun en büyük sendikasıdır. Türk Metal, işkolunun mutlak ve oransal olarak büyüyen tek sendikasıdır. Türk Metal, işkolunda işçi sayısının artışına oranla *gerçek olarak* da büyümüştür.

Tablo 2-A, Çizim 3 ve Çizim 4-A, 1986-1990 dönemi içinde Türk Metal'in gelişimini veriyor.

Türk Metal, bu dönemde, düzenli denebilecek bir gelişme eğrisi çizmiştir. Sendikanın üye sayısı, 1986'da 119 bin 9'dan 1990 Temmuz'unda 150 bin 152'ye yükselmiş, 31 bin 143 yeni üye kazanılmıştır. Bu, yüzde 26'lık bir *mutlak* büyüme demektir. Sendikanın mutlak büyüme oranından işkolunda toplam işçi sayısının büyüme oranını (yüzde 12,5) çıkarırsak, *gerçek büyüme oranını* buluruz. Gerçek büyüme oranı, Türk Metal için, *artı yüzde 13,5* olmuştur.

Türk Metal'in işkolu payı, 1986 başında yüzde 30,15'di. Bugün bu oran yüzde 33,81'dir. Yani, *metal işçilerinin üçte biri, bugün Türk Metal çatısı altında örgütlüdür.*

TABLO II-A

Metal işkolundaki sendikaların durumu
TÜRK METAL

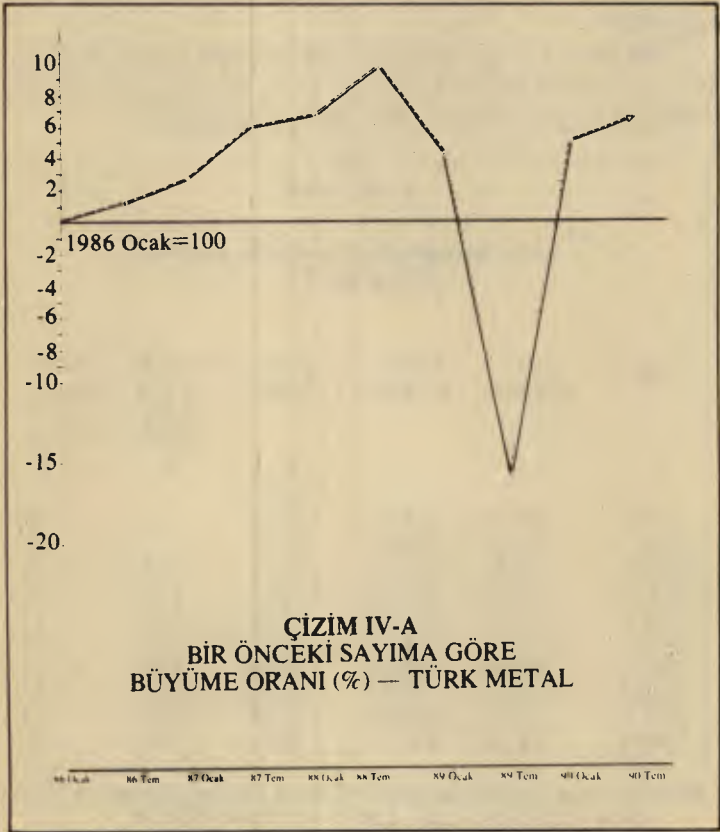
Yıllar	İşkolu %10 baraj	Sendika üye sayısı	İşkolu payı %	Bir önceki say. göre büyüme eğilimi %	Mutlak büyüme oranı 86 Ocak =100
1986 O	39469	119009	30,15	—	100
1986 T	39765	120530	30,31	1,27	101
1987 O	40522	123774	30,54	2,69	104
1987 T	40931	131165	32,04	5,97	110
1988 O	41915	139927	33,38	6,68	117
1988 T	43036	153446	35,65	9,66	129
1989 O	42755	159941	37,40	4,23	134
1989 T	42833	134225	31,33	-16,07	113
1990 O	42970	140980	32,80	5,03	118
1990 T	44400	150152	33,81	6,50	126

NOT: İşkolunun büyüme oranı yüzde 12,50 ve Türk Metal'in gerçek büyüme oranı: (yüzde 26 - yüzde 12,50) = *artı yüzde 13,50'dir.*

18 METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK

Türk Metal'in genel merkezinde, işverenlerin pek sıcak baktığı, gerici bir yönetim kliğinin varlığı ve "sol"(!) bölücü sendikacıların bu durumu demagogilerine dayanak noktası yapmaları bile, işçi yığınlarının Türk Metal'e yönelmesini engelleyememiştir. Bu, işçi sınıfındaki sendikal birlik eğiliminin ne kadar güçlü olduğunu anlatır.

Türk Metal'in bir önceki sayıma oranla büyüme eğrisine de bakarsak (*Çizim 4-A*) şunu görürüz: Türk Metal'in (bir

önceki altı aya göre) marjinal gelişmesi de büyümedir. Dahası, Türk Metal, böyle büyümeyi sürdüren *tek* sendikadır. Bu da çok şey anlatır. Türk Metal, işkolunun tek sendikası olmaya doğru ilerlemektedir.

OTOMOBİL-İŞ

VERİ 7: İşkolunda ikinci sendika durumunda olan bağımsız Otomobil-İş, beş buçuk yıl öncesine göre *küçülmüştür*. Bu sendika, mutlak olarak küçülmekte, işkolu payı azalmakta, marjinal olarak ise, yerinde saymaktadır. Otomobil-İş, bir *gerçek küçülme* sürecindedir.

TABLO II-B

Metal işkolundaki sendikaların durumu
OTOMOBİL-İŞ

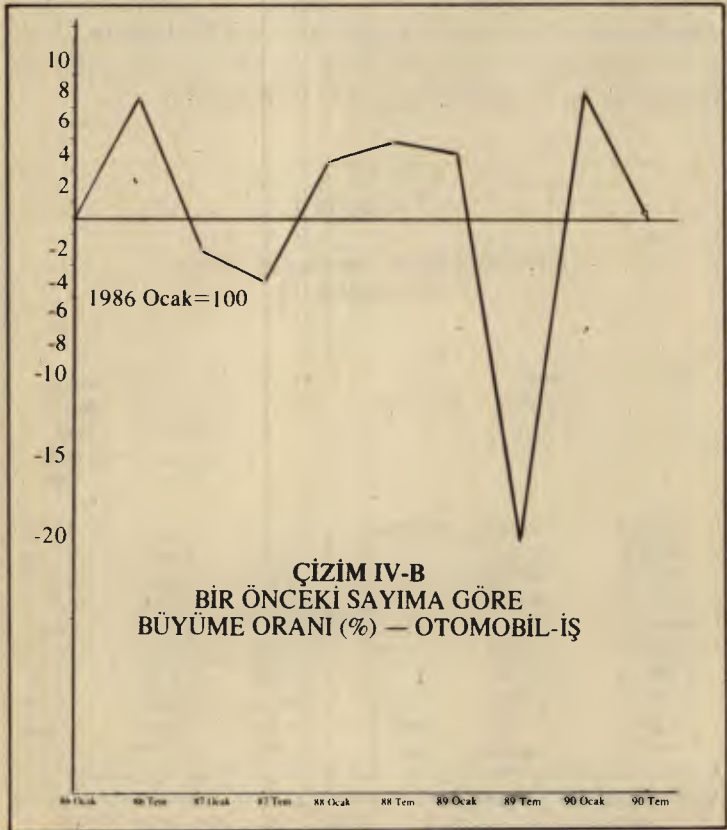
Yıllar	İşkolu %10 baraj	Sendika üye sayısı	İşkolu payı %	Bir önce say. göre büyüme eğilimi %	Mutlak büyüme oranı 86 Ocak =100
1986 O	39469	50506	12,79	—	100,0
1986 T	39765	54371	13,67	7,650	107,0
1987 O	40522	53248	13,14	-2,060	105,0
1987 T	40931	51030	12,46	-4,160	101,0
1988 O	41915	52882	12,61	3,630	104,7
1988 T	43036	55457	12,88	4,870	109,0
1989 O	42755	57742	13,50	4,120	114,0
1989 T	42833	46009	10,74	-20,320	91,0
1990 O	42970	49713	11,56	8,050	98,4
1990 T	44400	49842	11,22	0,250	98,7

NOT: İşkolunun büyüme oranı yüzde 12,50 ve Otomobil-İş'in gerçek küçülme oranı: (-yüzde 1,3 - yüzde 12,50) = *eksi yüzde 13,8'dir*.

20 METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL BİRLİK

Eski DİSK Maden-İş üyelerinin önemli bir bölümünün üye olmasıyla birlikte, özellikle 1984-1986 arasında büyüyen Otomobil-İş, Ocak 1986'da 50 bin 506 üyeye sahipti. Kağıt üzerinde en fazla üyeye 1989 Ocak ayında kavuşan (57 bin 742 üye) Otomobil-İş'in 1989 Temmuz istatistiklerine göre ise 46 bin üyesi vardı. (Bakınız: *Tablo 2-B*)

Bu, yöneticilerinin de çeşitli kereler belirttiği gibi,

sendikanın %10 barajının altına düşme gibi çok reel bir tehlikeyle yüzyüze olduğunu da ortaya koyuyor. *Çizim 1*, Otomobil-İş'in bu anlamda tehlike sınırından hiç uzaklaşmadığını, tersine, giderek yakınlaştığını gösteriyor. Sendikanın işkolu barajından uzaklığı, beş buçuk yıl önce 11 bin iken, şimdi bu, 5 bin dolayına *inmiştir*.

Otomobil-İş, büyümek ne söz, *küçülüyor*. Otomobil-İş yöneticilerinin "üçlü sendikal birlik", ya da "seccadeli birlik" için yırtınmalarının gerçek anlamı da buradadır. Düşmemek için ötekilere tutunmaya çabalıyorlar!

1986 Ocak ayında, Otomobil-İş'in üye sayısı 50 bin 506'ydı. İşkolunda tuttuğu yer de, yüzde 12,79'du. Tam beş buçuk yıl sonra, Temmuz 1990'da, sendikanın üye sayısı 49 bin 842, yani Ocak 1986'nın *altındaydı*. Bu, işkolunda tuttuğu yerde de yansyordu: Yüzde 11,22!

Süreç içinde bakılırsa, Otomobil-İş'in mutlak büyümesi, aslında *yerinde saymadır*. (Bakınız: *Çizim 3*)

Marjinal olarak ise, Otomobil-İş, başaşağı gitmektedir. Dahası, Otomobil-İş'in marjinal gelişme eğrisi, *Çelik-İş*'le *büyük benzerlik* taşımaktadır. (Bakınız: *Çizim 4-B ve Çizim 4-C*)

İşkolundaki toplam işçi sayısının yüzde 12,5 büyüdüğü beş buçuk yıllık süreçte Otomobil-İş, yüzde 1,3 *küçülmüştür*. Buna göre, sendikanın *gerçek* gelişmesi, yüzde 13,8 küçülmedir!

Bu genel durumu yalnızca "işten atılmalarla", işverenlerin Otomobil-İş'in zaten olmayan "militan"(!) çizgisine düşmanlıklarıyla, Türk Metal'in gerici yöneticileriyle işbirliği içinde işçileri "zorla istifa ettirmeleriyle", vb. açıklamanın *imkanı yoktur!*

Sendikadaki muhalefet guruplarından birinin sözcüsü, bir süre önce şöyle konuşuyordu:

"...A sendikasıyla B sendikası alt alta toplanarak birlik sağlanamaz. Birlik, işçinin taleplerini eyleme dönüştürerek, örnek sözleşmeler yaparak, sendika-içi

demokrasi işletilerek sağlanır. İşçi neye bakıp ta Otomobil-İş sendikasında birleşecek? MESS sözleşmesine mi? Tabanın yerine, sendika içinde 'uzmanların' söz ve karar sahibi olmasına mı? Yönetimin kendi fikrinden olmayan sendika personelini tıpkı bir işveren gibi işten atmasına mı? Yönetim, son üç yıllık icraatıyla üye tabanın güvenini yitirmiştir. Koltuğunu kaybetmemek için üye tabanı bölmek pahasına kongre oyunlarına girilmiştir. Üç yılda 20 bine yakın üye kaybeden, kendi sendikasında birliği sağlayamayan bir yönetim, işkolunda birliği sağlayabilir mi?" (2000'e Doğru, 15 Ekim 1989)

Veriler, metal işçilerinin, bu soruların yanıtlarını verdiklerini, Otomobil-İş'i tercih etmediklerini anlatıyor.

Bunun başta gelen nedeni, Otomobil-İş yönetimlerinin 12 Eylül 1980'le birlikte ortaya çıkan koşullardan bugüne dek, sendikal birliğe (ki, Türk Metal'de birlik demektir) sürekli *karşı durmuş* olmasıdır.

Yığınların sendikal birlik istemine kulak tıkayan bağımsız Otomobil-İş yönetimleri, bölücülüklerini, "demokratik sınıf ve kitle sendikası" gibi kavramlarla demagoji yaparak sürdürmeye çalıştılar, ama inandırıcı olamadılar. DİSK üyesi Maden-İş'in, burjuvazinin çok daha şiddetli saldırıları altında, 1967'den 1977'ye nasıl hızla büyüdüğünü bilen yetişkin, deneyimli işçi kuşağı, aynı gelişmenin Otomobil-İş'te *neden gerçekleşmediğini* sormadan edemedi.

Otomobil-İş, Maden-İş'in devamı değildi. Hatta, sınıfın devrimci enerjisinin, devrimci durumda, özgül koşullarda yarattığı bir ürün olan Maden-İş'in karikatürü bile olamadı. Otomobil-İş'in eski-yeni sosyal demokrat (SHP-TBKP) çizgisindeki yönetimleri, sendikal birliğe olduğu kadar, sendika-içi demokrasiye de, militan eylem istemine de karşı durdular. Böylece, işçi sınıfının üç temel isteminin hiçbirini yerine getirmeyen, üstelik, mücadele etmek yerine

Demirel'leri Yıldırım Akbulut'ları ağlaşma kapısı yapan idare-i maslahatçılar oldular.

İşte, militan metal işçileri, Otomobil-İş'i bu özellikleriyle değerlendirdiler.

Bu madalyonun bir de tersi yüzü var: Bugün gerçek üye sayısı %10'un altında olduğu bile söylenen Otomobil-İş'in barajın üstünde *tutulmasında*, işçinin çıkarı olmadığına göre, *kimin* çıkarı olabilir?

Burjuvazi, işçi sınıfının metal işkolundaki sendikal birliğini engelleyebilmek için yırtınıp duruyor. Böyle bir ortamda, Otomobil-İş'in burjuvazinin gönüllü "sol" takozluğunu yapmaya soyunan TBKP'li yöneticilerinden daha iyisini mi bulacak?

ÇELİK-İŞ

VERİ 8: Metal işkolunun öteki "bağımsız" sendikası olan Çelik-İş, işkolu yetkisini yitirmiştir. Bu sonuç, sendikanın beş buçuk yıldır içinden çıkamadığı, mutlak ve gerçek olarak *küçülme*, marjinal çöküş eğiliminin kaçınılmaz bir sonucudur.

Burjuvazinin, iki büyük demir-çelik kompleksini öteki metal işçilerinden ayrı tutma çabasının bir ürünü olarak ortaya çıkan bağımsız Çelik-İş sendikası, 1986 Ocak ayında 48 bin 335 üyeye sahipti. İşkolundaki payı yüzde 12,24'tü. Temmuz 1990'da ise, Çelik-İş'in, 42 bin 368 (yani, 44 bin 400 olan işkolunun barajının 2 bin kadar altında) üyeye sahip olduğu görüldü. İşkolu payı yüzde 9,54 oranında gerçekleşen Çelik-İş işkolu yetkisini yitirdi.

Beş buçuk yıllık süreçte Çelik-İş'in çizdiği eğri, bir *mutlak küçülme* eğrisi oldu. Sendika, 1986-1990 döneminde, sayısal olarak yüzde 12,4 ve *gerçek* olarak da dörtte bir (yüzde 24,9) oranında *küçüldü*. *Çizim 4-C*'de yansıyan marjinal gelişmesi ise, bu sendikanın çöküş burgacından kendini kurtaramadığını anlatıyor. Burada, Çelik-İş'in

marjinal gelişme eğrisi ile Otomobil-İş'inin birbirlerine aşırı benzediği dikkati çekmektedir. Fark, Otomobil-İş'in biraz geriden gelmekte oluşundadır.

Çelik-İş'in barajın altına düşmesi, asıl gücünü, burjuvazinin de tercihleriyle bağlı -olarak, birkaç büyük işletmeden alan, ülke çapında *yığınsallaşamayan* "bağımsız" bir sendikanın, ne kadar kararsız bir dengede oturduğunun yeni bir kanıtı oldu.

Yıllar boyunca, burjuvazinin denge hesaplarından yarar umarak, metal işçisinin "Türk Metal'de birlik" eğilimine karşı duran Çelik-İş yönetimi, akıntıya daha fazla kürek

TABLO II-C

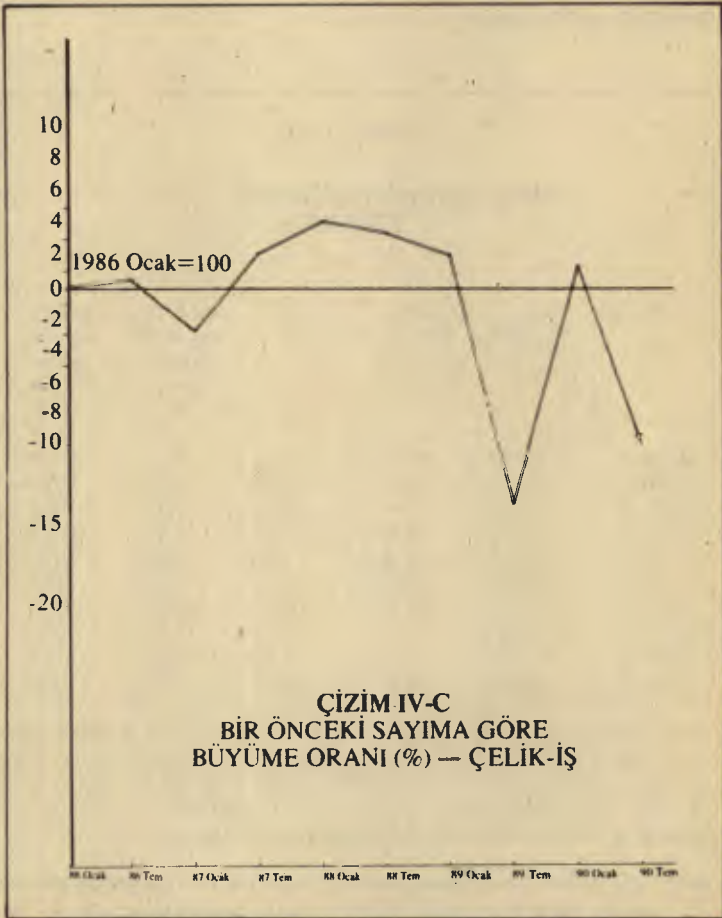
Metal işkolundaki sendikaların durumu
ÇELİK-İŞ

Yıllar	İşkolu %10 baraj	Sendika üye sayısı	İşkolu payı %	Bir önce say. göre büyüme eğilimi %	Mutlak büyüme oranı 86 Ocak =100
1986 O	39469	48335	12,24	—	100
1986 T	39765	48571	12,21	0,48	100,4
1987 O	40522	47227	11,65	-2,76	97,0
1987 T	40931	48229	11,78	2,12	99,0
1988 O	41915	50241	11,98	4,17	103,9
1988 T	43036	51968	12,07	3,44	107,5
1989 O	42755	53577	12,53	3,09	110,8
1989 T	42833	46297	10,80	-13,58	95,0
1990 O	42970	46947	10,92	1,40	97,0
1990 T	44400	42368	9,54 ¹	-9,75	87,6

¹Temmuz 1990 istatistikleri sonucunda Çelik-İş'in işkolu payı %10 barajının altına düştüğü için, bu sendika işkolu yetkisini yitirmiştir.

NOT: İşkolunun büyüme oranı yüzde 12,50 ve Çelik-İş'in gerçek küçülme oranı: (-yüzde 12,4 - yüzde 12,5) = *eksi yüzde 24,9'dur.*

çekemezdi. Sendikal birlik eğilimi, örgüt içindeki anlaşmazlıklarla da hız kazanarak işlemekteydi. Geçen yıl militan bir grev mücadelesi verilen Karabük ve İskenderun demir-çelik işletmelerinde Türk Metal'in giriştiği son örgütlenme kampanyası, bu süreci noktlayan girişim oldu.

ÖZDEMİR-İŞ

VERİ 9: İşkolunun “kokmaz-bulaşmaz” sendikası olan Hak-İş üyesi Özdemir-İş, son yıllarda özellikle ANAP iktidarının “eşsiz” desteğiyle üye sayısı “şişirilmiş” olmasına karşın, ancak koltuk değnekleriyle ayakta durabilmektedir. Özdemir-İş’in bütün gelişme eğilimleri başaşağı gitmektedir.

TABLO II-D

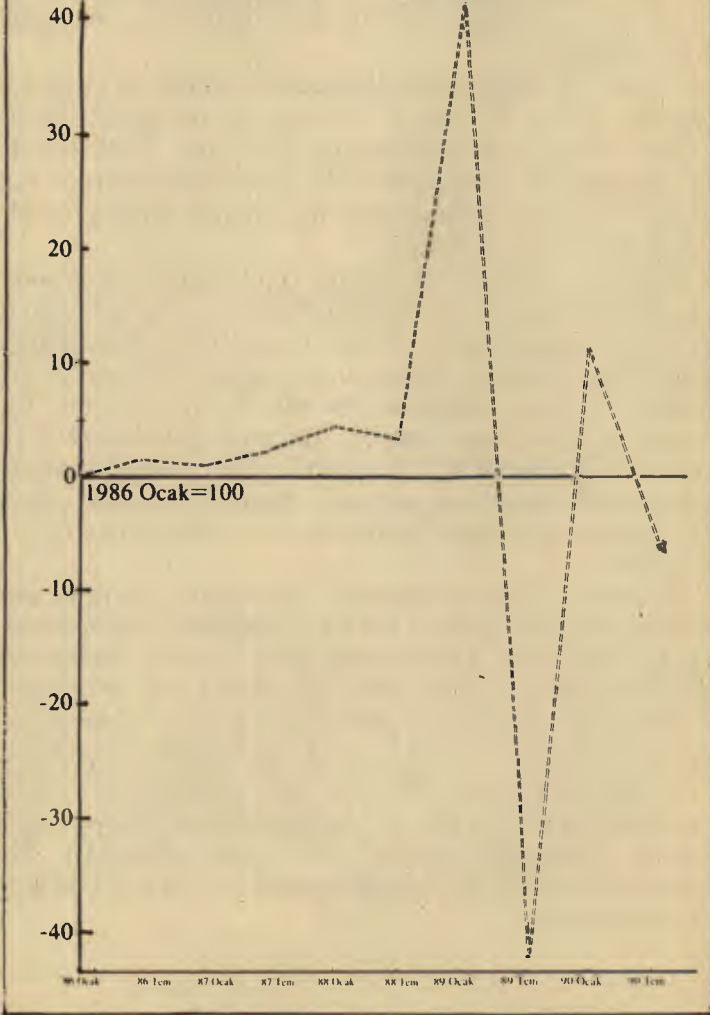
Metal işkolundaki sendikaların durumu
ÖZDEMİR-İŞ

Yıllar	İşkolu %10 baraj	Sendika üye sayısı	İşkolu payı %	Bir önce say. göre büyüme eğilimi %	Mutlak büyüme oranı 86 Ocak =100
1986 O	39469	43971	11,14	—	100,0
1986 T	39765	44545	11,20	1,30	101,0
1987 O	40522	44977	11,09	0,97	102,0
1987 T	40931	45703	11,16	1,61	103,9
1988 O	41915	47384	11,30	3,68	107,0
1988 T	43036	48821	11,34	3,03	111,0
1989 O	42755	70187 ¹	16,41	43,76	159,6
1989 T	42833	43349	10,12	-38,23	98,0
1990 O	42970	48969	11,39	12,96	111,0
1990 T	44400	46879	10,55	-4,27	106,6

¹ İşkolunun kağıt üzerinde beşinci büyük sendikası görünen MİSK üyesi Çelik-Sen, 1988 Temmuz istatistiklerinde % 10 barajının altına düştü, sonradan yargı kararıyla Çelik-Sen'in üyeleri Özdemir-İş üyesi olarak “kabul” edildi. Özdemir-İş üyelerindeki bu “patlama”(!), bu oyunun sonucudur. Sahte olduğu da bir sonraki sayıda ortaya çıkmıştır.

NOT: İşkolunun büyüme oranı yüzde 12,50 ve Özdemir-İş'in gerçek büyüme oranı, (yüzde 6,6 - yüzde 12,50) = *eksi Ocak Temmuz yüzde 5,9'dur.*

ÇİZİM IV-D
BİR ÖNCEKİ SAYIMA GÖRE
BÜYÜME ORANI (%) — ÖZDEMİR-İŞ

İşlevi, metal işçilerini dinci-gerici temelde bölmeye yarayan Özdemir-İş, 1986-1990 dönemi boyunca, hep "barajın üstünde kalıyor" gösterildi. Hatta, zaten olmayan ve kağıt üstünde de yokolan MİSK üyesi Çelik-Sen'in hayali üyeleri, Ocak 1989'da yargı kararıyla kendisine "ciro" edildi.

Tablo 2-D'nin de gösterdiği üzere, Özdemir-İş, 1986 yılı başında 43 bin 971 üyeye ve yüzde 11,14'lük bir işkolu payına sahipti. Beş yıl sonra, Temmuz 1990'da bu sendikanın üye sayısı 46 bin 879 ve işkolunda tuttuğu yer yüzde 10,55 oldu. Yani sendika, bu dönemde mutlak olarak yüzde 6,6 oranında büyüdü.

Ancak, bu görünüm aldatıcıdır. İşkolundaki işçi sayısının yüzde 12,5 oranında büyüdüğünü dikkate alınca, sendikanın gerçek gelişmesinin, yüzde 5,9 oranında *küçülme* olduğu görülüyor. Marjinal gelişmesi ise, şiddetli bir sarsıntıya, mutlak gelişme eğrisinin son durumuyla uyumlu bir *başasağı gidişe* işaret ediyor. (Bakınız: *Çizim 4-D*) Üye sayısı beş buçuk yıl öncesine göre ancak 2 bin küsur artan, bugün işkolu barajının yalnızca 2 bin kadar üstünde duran bir sendika için bunlar, alarm işaretlerinden başka birşey değildir.

Kısacası, düşmez-kalkmaz Özdemir-İş, burjuvazinin dinci-gerici kesiminin, devlet gücünden yararlanarak yaptığı dopinglere karşın, artık *sürünmektedir*. Bu durum, sendika yönetiminin son sıralarda, Türk Kablo gibi çeşitli işyerlerinde "uyguluyor" görüldüğü "militan" çizginin de nedenini açıklar. Yönetim, tekkesini ayakta tutabilmek için, "sol" demagojilerden bile medet ummaktadır. "Üçlü sendikal birliğe" bir süre göz kırpması bundandı. Son anda cıvıtıp, "seccadelî birliğe" bile razı olmaması da, burjuvazinin böyle bir "birliği" uzun dönemde çok tehlikeli görmesindendi.

METAL İŞKOLUNDA SENDİKAL MÜCADELENİN GELECEĞİ TÜRK METAL'E BAĞLANMIŞTIR

Tüm bu veriler, metal işkolunda sendikal mücadelenin geleceğinin Türk-İş'üne si Türk Metal'e *bağlandığını*, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak bir açıklıkla ortaya koymaktadır.

İşkolundaki sigortalı işçilerin *üçte biri*, sendikalı işçilerin ise *yarıdan fazlası* Türk Metal'de örgütlüdür.

Son beş buçuk yılda, işkolu barajıyla hiçbir sorunu olmadan, *gerçek büyüme* kaydeden tek metal sendikası Türk Metal'dir.

Mutlak büyüme eğrisinin ucu belirgin biçimde yukarıya dönük olan tek sendika Türk Metal'dir.

Marjinal olarak da büyüyen tek sendika, yine Türk Metal'dir.

İşkolunun öteki üç sendikasının ortak özelliği, işçi sınıfının Türk Metal'de sendikal birlik eğilimine karşı durmakta oluşlarıdır. Yaşamın "sol" geçinenlere "garip" gelecek olan "tezahürü" şudur ki, bu üç sendikanın kurtulmasının *yolu*, kendi ayrı örgütsel yapılarına son vererek *Türk Metal'e katılmalarıdır*.

Öte yandan, işkolundaki işçi sayısının, sendikasız işçilerin ve Türk Metal'in gelişme eğrilerini birlikte ele alınca görülmektedir ki, Türk Metal, yine de, olması gereken ölçüde *büyüyememektedir*.

Türk Metal, bir yandan, objektif olarak sendikal birliği temsil eden örgüt olduğu için *büyümektedir*. Ama, öte yandan da, genel merkeze ve bir kısım şubenin tepesine çöreklenmiş olan gerici yönetim kliğinin varlığı ve izlediği çizgi, sendikanın, yaşamın dayattığı hız ve yoğunlukta *büyüyememesini* getirmektedir. Türk Metal'in yüzde 26 büyümesine karşın sendikasız işçi sayısının yüzde 69 büyümesinin bir önemli nedeni, işte budur.

Öteki sendikalar için geçerli olan Türk Metal için de geçerlidir. Türk Metal'in büyüme yasası, "sendikal birlik

-sendika-içi demokrasi - militan eylem"dir. Türk Metal'in hızlı ve yoğun büyümesinin yolu, tabanındaki onbinlerce metal işçisinin, tepeye tünemiş yönetim kliğini alaşağı etmesidir. Demokratik, militan bir Türk Metal'e işçiler gerçekten *akın edeceklerdir!* Metal işçilerinin işverenlerin karşısında militanca dövüşen, "tek yumruk tek yürek" olarak çıkması, işten çıkarmalara karşı da en etkin caydırıcı olacaktır.

"Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin bir kilidi metal işkolundaki sendikal sorunun çözülmesinde yatmaktadır. Bu kilidi açmanın yolu, Türk Metal'deki faşistlerle aktif, militan mücadeleden geçmektedir." ("Durum Değerlendirmesi", *İşçinin Sesi*, sayı 389, 19 Şubat 1990)

Bu anlayışla, şimdi Türk Metal'e bakalım.

TÜRK METAL BÜYÜK BİR MÜCADELENİN VE DEĞİŞİMİN EŞİĞİNDEDİR

Türk Metal'in içinde bulunduğu değişim sürecini iyi anlayabilmek için, "işçiler neden Türk Metal'de örgütleniyorlar" sorusuna, basmakalıp yargıların dışına çıkarak doğru yanıt getirebilmek, gelişmelerin sınıfsal özünü yakalayabilmek gerekir.

METAL İŞÇİLERİ, NEDEN TÜRK METAL'DE ÖRGÜTLENİYORLAR?

Özellikle Otomobil-İş yönetimi ve onun "devrimci" muhalefeti çevresinden kaynaklanan gelenekselleşmiş yaklaşım, metal işçilerinin, Türk Metal yönetimi - işveren-devlet üçlüsünün ortak baskısı altında, bir şiddet odağı olan Türk Metal'de örgütlenmek *zorunda bırakıldıkları* biçimindedir. Örneğin, Otomobil-İş'te muhalefetten birinin yorumu şöyleydi:

"Bugün her ne kadar işçilerin ve işyerlerinin çoğunluğu Türk Metal sendikasında ise de, bunun nedeni, anti-demokratik yasalar, siyasal iktidarın ve *sermayenin çok yönlü baskıları*, Türk-İş'in dayatmasıdır. *İşkolumuzda hiçbir işyerinin iradi olarak Türk Metal'de örgütlendiğini kimse söyleyemez.*" (Servet Baykan, *Emek Dünyası*, Mayıs 1988) (abc)

Son genel kurula kadar Otomobil-İş'in genel başkanlığını yapmış olan İlhan Dalkılıç'ın görüşü de bundan farklı değildi:

“Eğer (işçi) Otomobil-İş sendikasından gitmişse, hangi sendikaya gitmiştir, ona bakmak lazım. Birleşilecek sendikaya mı yoksa Türk Metal’e mi? *Büyük çoğunluk Türk Metal’e gitmiştir.* İşçiler sendikasına kızarak *değil*, Otomobil-İş’e karşı olan *sermayenin baskısıyla* gitmiştir.” (2000’e Doğru, 15 Ekim 1989) (abç)

“Burjuvazinin Otomobil-İş’e şiddetle saldırdığı”, “birçok işverenin, işçiyi işe almak için Türk Metal’e üye olmasını şart koştuğu”, “Otomobil-İş üyelerinin zorla istifa ettirilip Türk Metal’e üye ettirildiği”, Türk Metal yönetiminin zorbalıkları vb., bu görüşe getirilen “dayanaklar” arasındadır.

Gerçekten, çeşitli fabrikalarda yaşanan deneyimler böyle örneklerle doludur. Hatta bunlar, eğer ortada “sendikal birlik” diye bir tartışma olmasaydı ve de konumuz birkaç yüz, hatta birkaç bin işçinin bir sendikadan ötekine geçmesi olsaydı, belli bir yere kadar geçerli açıklama olarak kabul bile edilebilirdi.

Ancak, karşı karşıya olduğumuz durum, içinde onbinlerce metal işçisinin yer aldığı bir sosyolojik gerçektir. Onbinlerce metal işçisi, Otomobil-İş’e ya da öteki sendikalara *değil*, Türk Metal’e gidiyor. Türk Metal’in Ocak 1986-Temmuz 1990 döneminde kazandığı *yeni üye* sayısı 30 binin üstündedir. Bugün sendikalı işçilerin yarısından fazlası Türk Metal bünyesinde toplanmıştır. (Bakınız *Tablo 3*)

Bu durumda, sorunu yalnızca “baskı”, “zorlama” vb. örneklerin dar çerçevesi içinde açıklamak olanaklı değildir. Otomobil-İş yönetimi (ve de muhalefeti) “açıklanır” diye ortaya atılıyor. Bunun nedeni, Dalkılıç’ın konuşmasında da yansıdığı üzere, Otomobil-İş yönetiminin Türk Metal’i “birleşilecek sendika” olarak görmeyişi, “Türk Metal’de sendikal birliğin olanaksızlığı”nı(!) savunmasıdır.

Bu görüş, yaşama, dolayısıyla işçi sınıfının çıkarlarına

terstir. Çünkü, metal işçilerinin Türk Metal'e gitmelerinin temel nedeni, Otomobil-İş'in "olanaksız" dediği olgudur:

İşçiler, metal işkolunda sendikal birliğin "Türk Metal'de birlik" olduğunu görmüşlerdir. Üstelik, Otomobil-İş tabanı da bu görüştedir. Otomobil-İşçülerinin, 1986'dan bu yana, gerek temsilçiler meclisi toplantılarında, gerekse genel kurullarda, konuşmalar ve bağlayıcı kararlar yoluyla "Türk-İş'te sendikal birlik" istemini yükseltmesinin, "seccadeli birliğe" ya da "ikili birliğe" bir türlü razı edilememesinin anlamı budur.

Otomobil-İş yönetiminin amacı gerçek sendikal birlik değil, kendi dükkanını yaşatmak olduğu için, ta başından bu isteme "kararlılıkla" karşı durmakta, istemi çarpıtmaktadır. Bu, yıllardır sendika organlarında alınan kararların hiç sayılmasında, tabanın istemlerini dile getirenlerin ihraç edilmesinde yansımaktadır.

Soruyu sendikal birlik sorunundan bağımsız olarak, "işçi neden A sendikasını değil de B sendikasını seçer" biçiminde, "teknik" bir soru olarak koymaya özen gösteren Otomobil-İş yönetimi, eski genel başkan Dalkılıç'ın yine "teknik" bir yanıtıyla işin içinden sıyrılmaya çalışıyordu. Dalkılıç, "Otomobil-İş'e niye üye olacak işçi? Ya çok iyi bir sözleşme yapacaktır, yahut ta demokrasiyi uygulaması lazım..." diyordu. (2000'e Doğru, 15 Ekim 1989)

Bu yanıt bile onlara yardımcı olamadı. Çünkü, "iyi" sözleşme güçlü sendika olmakla, "güçlü sendika" olmak ise en başta sınıfın sendikal birlik eğilimini izlemekle olanaklıdır. Akıntıya kürek çeken Otomobil-İş yönetimi, ezici ağırlığıyla MESS sözleşmelerinde suyun başını tutan, (doğru ya da yanlış olarak) işkolundaki standartları belirleyen *Türk Metal'in gölgesinde* yaşamaktadır. Dolayısıyla, tek tük bazı işyerlerinin dışında Türk Metal'den "daha iyi" sözleşme yapamaz durumdadır. Ayrıca yönetimin, "Türk-İş'te sendikal birlik" isteyen tabanın istemlerini hiçe sayan, tasfiyeci tutumu, Otomobil-İş'te sendika-içi demokrasinin düzeyi konusunda işçiyi

yeterince aydınlatmaktadır.

Bunlar da, işçilerin Türk Metal'e gitmesini etkileyen öğeler arasında sayılmalıdır.

TÜRK METAL HAKKINDA SÖYLENENLER VE GERÇEK

Kendi kendini "bağımsız" bir çerçevenin yalnızlığına hapseden Otomobil-İş yönetimi, üyelerinin birliğe yönelik basıncı altında bunaldıkça, Türk Metal'de birliği olabil-diğince engellemek, geciktirebilmek amacıyla, Türk Metal yönetiminin çeşitli tutumlarını Türk Metal *sendikasının* "kalıcı özellikleri" gibi sunuyor. "Devrimci" çevreler de onlardan aşağı kalmıyorlar.

Bunların sürdürdüğü "anti-Türk Metal" propagandanın belli başlı vurgu noktaları şöyle özetlenebilir:

"Türk Metal, sarı sendikadır!"

"Türk Metal yönetiminin ilkesinde 'devlet-işveren-sendika işbirliği', mayasında ise, 'ihamet, işçi satmak, yalan ve demagoji' vardır. Patronlar Türk Metal'i tercih etmektedirler."

"Kaba kuvvetle, zorbalıkla örgütlenebilen Türk Metal, faşist ve monolitikdir, Türk Metal'de demokrasi, militan eylem olmaz!"

İşte, olguları görüntüleriyle, sunulduğu biçimiyle kavrayan, Türk Metal içindeki 150 bin işçinin sınıfsal durumunu basite indirgeyen, yalnızca görmek istediklerini gören bir mantık!

İşte, Maden-İş'ten, DİSK'ten, işçi sınıfının tüm geçmiş mücadele deneyiminden bugüne aktarılan ilerici, devrimci ne varsa, sendikal birliğin ve işçi hareketinin gelişmesini engelleyecek biçimde Otomobil-İş'e yontarak "pazarlayan" bir anlayış!

Bu anlayışı biraz elden geçirelim.

Kurucuları ve eski yöneticileri arasında Otomobil-İş'ten İlhan Dalkılıç, Aydın Özeren ve eski DİSK genel sekreteri

Fehmi Işıklar gibi sendikacılar bulunan Türk Metal sendikasının bugünkü merkez yönetimine, ağırlığıyla Kırıkkale'nin bir-iki köyünden gelme, MHP geçmişine sahip, gerici-faşist bir klik egemendir. Bazı dergilerde, işkenceci olarak bilinen emekli subayların sendikanın "uzmanları" arasında yer aldığı bile yazılmıştır.

Bu klik, yıllardır izlediği, işçi istemlerini işveren çıkarlarına tabi kılan çizgisiyle "sarı", hatta "sarı-kara sendikacı" sıfatını çoktan hak etmiştir. Ama, buradan yola çıkarak, Türk Metal *sendikasına*, 150 bin metal işçisini temsil eden bir sendikal örgüte "sarı sendika" sıfatı yakıştırılmaz. Sarı olan sendika değil, Türk Metal'in bugün değilse yarın alaşağı edilecek olan *yönetimidir*.

"Sarı Türk Metal" diye propaganda yapan "sol"(!) sendikacılar, bunu "söz gelimi", ya da cahillikten yapmıyorlar. Sarı sıfatını onlar, bu sendikanın yönetiminin niteliğini sergilemek için değil, alenen Türk Metal düşmanlığı yapmak için yakıştırıyorlar. Çünkü, amaçları sendikal birliğin gerçekleştiği *örgütü karalamaktır*. Yaptıkları, objektif olarak işçi örgütü düşmanlığıdır. Örgüt düşmanlığı ise, işçi sınıfının değil, onu yolundan saptırmaya çabalayan küçük burjuva "sol"cuların yöntemidir.

Türk Metal merkez yönetiminin ilkesinin "devlet-işveren-sendika işbirliği" olduğuna gelince. Türk Metal, 1980 öncesinde, işkolunda 80 dolayında sendikanın olduğu yoğun bölünmüşlük ortamında, burjuvazinin DİSK üyesi Maden-İş'in gücünü ve etkinliğini kırmak ve işyerlerinde faşist terör estirmek amacıyla *yararlandığı* araçlardan biriydi. Otomobil-İş de öyleydi.

Ancak, 1980 sonrasında, özellikle 1984'le birlikte Türk Metal, metal işkolunda sendikal birliğin sendikası olarak öne çıktı. "Milli tip" adı verilen merkezi sendika yapıya geçerken, üye sayısı da hızla arttı, *yığınsallaştı*.

Uzun yıllar "devlet-işveren-sendikacı işbirliği"ni temsil eden, bunun yanında, kurdukları özel şirketler, vakıflar, kooperatifler yoluyla sendika üyelerinin alınterini kendi

ceplerine doldurmayı ikinci bir meslek edinen Türk Metal yönetimine kalsa, “ihânet, işçi satışı vb.” çizgisi belki hâlâ eski hızıyla sürdürülecekti. Ancak, sınıf mücadelesinin nesnellığı içinde ortaya çıkan, yönetimin hesabında olmayan bazı gelişmeler, gerici-faşist Türk Metal yönetimini, çok yönlü bir basınç altına soktu.

Bir kez, metal sektörünün ana örgütü olarak yığınsallaşması, sendikanın işleyişinde bir değişim süreci başlattı. Türk-İş tabanındaki silkinme, bu süreci hızlandırdı. Öte yandan, sayısı dün 120 binen bugün 150 bini aşan üyelerin, yönetimin niyetlerinden *bağımsız* olarak ekonomik-demokratik haklar mücadelesini yükseltmesi, bu ekibi iyice köşeye sıkıştırdı. 1988’de Seydişehir grevi, 1989’da Türk-İş’in yığınsal ek zam eylemleri, genel yemek boykotu, toplu vizite eylemleri, işçilerin tüm sendikalarda yöneticilerini aşarak sokaklara dökülmeleri, Türk Metal’in *bu* yönetiminin işleri “eskisi gibi yönetememesini, yürütememesini” getirdi.

İyice deşifre olmuş Avni Çarsancaklı gibilerinin yerine, Mustafa Özbek gibi az tanınmışların öne çıkması, yönetimin diline giderek “sol”, “eylemci”, “genel grevci”, hatta “işçi partisi yanlısı” demagojilerin hakim olmaya başlaması, ürün veren bir araştırma bürosunun ortaya çıkması, yönetimin sendika içinde ortaya çıkan farklı görüşlere istediği şiddette saldıramaması, tersine, birçok işyerinde Türk Metal üyelerinin Türk Metal sendikacılarının üzerine yürümesi, yer yer sendika binasını basmaya varan gelişmelerin ortaya çıkması, yönetimin “genişletilmiş temsilciler toplantıları” düzenlemesi, vb. işte bu gelişmenin ürünüdür.

Dosyası çok kabarık olan Türk Metal yönetim klifi, kendi istediği çizgiyi izlemek ne söz, artık işyerlerinden yükselen şikayet ve istem dalgasına yanıt vermede, tabanın basıncını göğüslemede bile ciddi sorunlar içindedir. Üye sayısı hızla yükselen Türk Metal’de, sendika tabanındaki militan metal işçisinin zorladığı, sancılı bir demokratikleşme

süreci yaşanmaktadır. Bugün, kullandığı dili “göstermelik” de olsa değiştirmek zorunda kalan merkez yönetimi, çalışma biçimini de değiştirmeye, işçinin istemleri doğrultusunda *sendikacılık* yapmaya zorlanmaktadır. Köklü bir politika değişikliği kendini dayatmıştır.

Patronlar, bu kliğin, işlevini *eskisi gibi sürdüremeyeceğini* görüyorlar. Bir yandan, Türk Metal'in başında böyle bir yönetimin olmasından memnurluk duyuyorlar ama, öte yandan da, artık eskisi gibi güvenli değildirler. Açıkça, 150 bin Türk Metal üyesinin enerjisinin, doğru örgütlenirse, bu yönetimi hallaç pamuğu gibi atacağından çok ciddi olarak kuşkuluyorlar.

Bu açıdan, örneğin, Türk Metal'in Karabük ve İskenderun demir-çelik işletmelerine dalmasıyla birlikte Çelik-İş'in yetkiyi yitirmesi, burjuvazinin pek de hoşuna gitmemiştir. MESS sözleşmesi görüşmelerinin başında 500 kadar Türk Metal üyesinin işveren sözcülerini yuhalama ve küfürle susturmaya çalışması, işverenlerle Türk Metal yönetiminin “iyi” ilişkilerine limon sıkmıştır.

“Sol” sendikaların sosyal demokrat yönetimlerine, “devrimciyim” diye ortalığa saçılmış küçük burjuvalara, vb. sorarsanız, “Türk Metal böyledir, böyle kalacaktır!” “Türk Metal'de, yönetime muhalif olanlar, yalnızca sendika içindeki görevlerinden atılmakla kalmaz, işten de atılırlar.” Türk Metal yöneticilerinin konumunun ve eyleminin böyle abartılması, yıllarca onların “olduklarından güçlü oldukları” kanısını pekiştirmede, metal işkolunda ayrı örgütlenme, sendikal birlikten “uzak durma” eğilimini beslemede kullanılmıştır.

Bugün bu görüş hızla eskimektedir.

TÜRK METAL YÖNETİMİ TABANIN BASINCI ALTINDA BUNALMIŞ IR

Elbette, Türk Metal'in sendika kabadayıları, geçmişte faşist

terörle kazandıkları şöhretten bugün de yararlanmayı çok istiyorlar. Ancak, Türk Metal üyelerinden yükselen devrimci öfke ve enerji, buna pek de fırsat vermemektedir. Ve işin ilginç yanı, öyle görünüyor ki, "Türk Metal'in faşist, monolitik olduğu, Türk Metal'de demokrasi olamayacağı" gibi görüşlerin savunusunda, "sol"cu küçük burjuvalarla burjuvazi, farklı nedenlerle de olsa, birleşmektedirler. Biri, gözünü Türk Metal düşmanlığı bürümüş olduğundan, ötekisi demokrasi düşmanlığından! Her ikisinin de birleştikleri yer, sendikal birlik ve işçi düşmanlığı değil midir?

Biz, Türk Metal'in bir süredir, söylendiği gibi "monolitik" olmadığını, tersine, sendika tabanında yoğun bir kaynaşma yaşandığını, bunun çeşitli yansımalarının olduğunu düşünüyoruz. Bu görüşümüzü destekleyecek tonla örnek vardır:

Polatlı'daki HEMA fabrikasındaki Türk Metal üyelerinin grevden kaçmak isteyen Ankara şube yönetimini, sendikayı basarak protesto etmesi... İzmit'te Mannesmann Boru'da Türk Metal üyelerinin, işten çıkarmaların militan eylemle protesto edilmesine karşı çıkan İzmit şube başkanını yuhalaması... Erdemir'deki Türk Metal üyelerinin yönetimin düşmanca tutumunu hiçe sayarak Karabük grevcileriyle dayanışması... 17 bin üyeli Gebze şubesinde 10 bini aşkın Türk Metal üyesinin ek zam eylemleri yapması, şube başkanının işçilerin istekleri doğrultusunda tutum alması, daha sonra da şube başkanı ve çok sayıda temsilcinin merkez tarafından görevden alınması... Son merkez genel kurulunda tek aday olan Mustafa Özbek'in ancak *üçüncü turda* seçilebilmesi... Geçenlerde yapılan Denizli şube genel kurulunda, muhalefetin *aday çıkarması* ve seçimi, az bir farkla yitirmesi... Ereğli şube seçimlerindeki gelişmeler... Bursa'da işçilerin şubeyi basmaları... Son MESS sözleşmesi görüşmeleriyle birlikte çeşitli yerlerde düzenlenen "genel temsilciler toplantıları"...

Daha yığınla örnek bulunabilir. Bunlar, çok sayıda temsilci ve baştemsilcinin, seçilmiş sendika yöneticilerinin,

görevden alınmayı ve doğallıkla işten de atılmayı gözle alarak Türk Metal yönetimine ve politikasına karşı çıkması, bu öfkeli kabarış, Türk Metal'in "monolitik"liğinin artık lafta kaldığının açık kanıtlarıdır.

Bu gelişmeler karşısında, Türk Metal yönetimi, gözle görünür geri adımlar atmaktadır. Gerçi, toplu sözleşme taslakları hâlâ devlet sırrı gibi işçi tabandan saklanmaktadır, ama yönetim, örneğin MESS yöneticileriyle olan toplantılara, hatırı sayılır bir işçi kalabalığı ile katılmak zorunda kalmaktadır. Onlar için "şov" bile olsa, işçiler bu "şovu" gerçek yapacak enerjiye sahiptirler. Eskişehir'de binlerce işçinin imza toplayarak, grev ödeneği istemediklerini, çünkü sözleşmenin iyi bağlanmasını istediklerini merkez yönetimine bildirmeleri, hem greve kararlı olduklarını, hem de kötü sözleşmeyi kabul etmeyeceklerini anlatır. Bu durum, Türk Metal yönetimini, işyeri örgütlenmesinde kabagücün yerine, daha çok "sol", "militan", "eylemci", "iktidara ve devlete meydan okuyan" demagojiler kullanmaya yöneltiyor. Burjuvazinin TBKP'si işçi sınıfını, emek-sermaye çelişmesini reddederken, gerici Türk Metal yönetimi, tabanın nesnel zorlamasıyla, "işçilerin zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri yoktur" diye konuşuyor.

Türk Metal yönetiminin, üyelerin sosyal yaşamına (evlenme, sünnet, hastalık ölüm, vb. durumlarda) daha etkin katılıyormuş, onlarla yakından ilgileniyormuş havasını vermeye çalışması, "işbirlikçi çıkar çetesi" izlenimini silme ve demokrat bir görünüm sergileme manevrasının bir sonucudur.

Yönetim, "kuyruğu titretmeme" yönünde ne yaparsa yapsın, Türk Metal tabanındaki militan metal işçileri, kendilerine dar gelen gerici-faşist yönetim kabuğunu çatlatmaya kararlıdır. Sendika-içi demokrasi yönünde dev adımlar atmaktadırlar.

Metal sektörünün en büyük sendikası olan Türk Metal'deki bu değişimin devrimci sonuçları olacaktır. Bu değişim, azılı gerici yönetim kliğinin kültürüne yabancıdır.

Yönetimin attığı “liberalleşme” adımları, burjuvaziye karşı öfkeyle ayağa kalkan metal işçilerinin istemlerine yanıt veremez. Türk Metal üyelerinin devrimci enerjisine ve coşkusuna denk düşecek bir liderliğin ortaya çıkması hem gerekli hem de kaçınılmazdır.

Bu kliğin iktidarı paşa paşa işçilere devredeceğini düşünmek ise saflık olurdu. Türk Metal’de sendika-içi demokrasi kavgası, kıran kırana bir kavga olacaktır. Türk Metal’i gerici-faşist klikten ve onun fedailerinden temizlemek isteyen metal işçileri, sıkı mücadeleye hazır olmak zorundadırlar. İşçi sınıfı devrimcileri, 1980 öncesinde devrimci durumun zorlu kavgalarında pişmiş önder işçiler, böyle zorlu kavgaların insanlarıdır. Türk Metal içindeki sendika-içi demokrasi kavgasının da önünde olacaklardır.

“Monolitik”miş, “bu sendika adam olmaz”mış!... Laf!

Gerici kliğe onların anladıkları dille yanıt verebilmek için, önce, sendikal birliğin 150 binlik bu dev sendikada gerçekleşmesi gerektiğini, *gerçekleşmekte olduğunu* görmek gerekir. Sendikal birliğin eski-yeni sosyal demokrat düşmanlarının, Otomobil-İş çevresinde ördükleri illüzyonlar, işte bu gidişatı engellemeye yöneliktir.

SENDİKAL BİRLİK TÜRK METAL'DE BİRLİKTİR

12 Eylül 1980'e kadar olan dönemde, burjuvazinin Maden-İş'e karşı kullandığı bölücü bir odak, bir "hiç" olan bağımsız Otomobil-İş sendikasını, metal işkolunun ikinci sendikası durumuna getirmenin onuru, Maden-İş'in devre dışı kalması üzerine, bu sendikaya geçen militan metal işçileridir. Bugün, çok ciddi bir örgütsel kriz içinde olan Otomobil-İş'i, yöneticilerinin tüm ihanetine karşın ayakta tutan da, yine onlardır.

Otomobil-İş'e geçen metal işçileri, kısa bir süre için de olsa, işkolunda havayı değiştirdiler. Maden-İş'in savaştan, militan mücadele geleneklerini yaşatmaya çalışan, sendikal liderlerin yaptığı "Maden-İş - Otomobil-İş" benzetmesine kapılan birçok işçi Otomobil-İş'e yönelir oldu.

Aynı benzetmeyi burjuvazi de yaptı. Otomobil-İş üyesi metal işçilerine karşı çeşitli saldırılar düzenledi. Şimdi Özdemir-İş genel başkanı olan eski Otomobil-İş yöneticisi Mehmet Aras'ın sendikayı kayıma devrettirmesi, bunun ardından, Aydın Özeren ekibinin, yeni üyelikleri hesaba katmayan olağanüstü genel kurul girişiminde bulunması, Erdemir'de yetkiyi Otomobil-İş'e vermemek üzere girişilen dolaplar, "teşmil" kararının çıkartılması, Türk Metal yönetiminin fedailerinin çeşitli işyerlerinde Otomobil-İş üyelerini zorbalıkla sindirme çabaları, işverenlerin Otomobil-İş üyesi işçi önderlerini işten çıkarmaları, bu saldırıların başta gelenleri arasında sayılabilir.

OTOMOBİL-İŞ İLE İLGİLİ İLLÜZYONLAR BİRER BİRER YIKILDI

Aydın Özeren ekibinin alışılagelmiş edilmesinden bugüne geçen beş-altı yıllık dönem, sendika içinde de yoğun bir mücadele dönemi oldu. Otomobil-İş üyeleri, koşulların 12 Eylül öncesinden *farklı* olduğunu, Otomobil-İş'in Maden-İş'in karikatürü bile olamayacağını kısa sürede farkettiler. Yaşadıkları deneyimden dersler çıkararak metal işçileri mücadele zincirinin tutulacak en önemli halkasının sendikal birlik olduğunu, bunun da Türk-İş'te (dolayısıyla Türk Metal'de) gerçekleşmesi gerektiğini gördüler.

Bu, 1986'da Otomobil-İş 10. genel kurulunda en önemli tartışma konusu oldu. Tabanın istemlerinin gerçekleşmesini savunan muhalefet, bildirgesinde yakın geçmişin şöyle bir değerlendirmesini yapıyordu:

“Geçmişte ayrı örgütlenmeyle ileri işçiler olarak, işçi sınıfının öteki parçasının *uzağına düştük*. Böylece sınıfımızın daha geride duran kesimini, kendi ileri hedeflerimize çekemedik. Sınıf sendikacılığı ilkelerini, yüzbinlerce sınıf kardeşimizi içinde barındıran Türk-İş'e *taşıyamadık*. Onları, Türk-İş'in başına çöreklenmiş ‘işçiden uzak, patrona yakın’ sendikacılarla başbaşa bıraktık. Bu dev gibi alanda propaganda olanaklarını burjuvaziye, sarı sendikacılara kaptırdık.

“Türk-İş'in tabanındaki yüzbinlerce işçiden oluşan bir sendikal varlık olduğu gerçeğini doğru biçimde değerlendiremedik. Türk-İş'in başındaki yöneticilere duyduğumuz haklı sınıf öfkesi, Türk-İş'in sınıfımızın büyük bir bölümünü oluşturan bir sendikal varlık olduğu gerçeğini gölgelememeliydi. Gölgeledi. Eğer geçmişte sınıfımızın sendikal birliğini engelleyen bu ayrı düşmüşlük olmasaydı, gücümüz bölünmezdi. Türk-İş'teki sınıf kardeşlerimizle tek bir sendikal

örgütlülük içinde kaynaşsaydık, bu durum kuşkusuz ülkede yaşanan olayların akışını doğrudan etkilerdi.” (Otomobil-İş devrimci muhalefeti bildirgesi, Otomobil-İş 10. Genel Kurulu, 15 Aralık 1986)

Muhalefetin bu değerlendirmesinin, “Türk-İş'te birlik” çağrısının, delegelerden bulunduğu büyük destek, hem tabanın eğilimini yansıttı, hem de bu konuda bir kongre kararı alınmasını getirdi. Bu, aynı zamanda üyelerin sendika-içi demokrasi konusundaki coşkularını da kamçılayan bir gelişme oldu. Otomobil-İş üyeleri, sendikalarının “tabanın söz ve karar sahibi olduğu” bir sendika olmasının, işyerlerindeki örgütlenmede büyük yankı uyandıracağını düşünüyorlardı.

Ancak, eski ve yeni sosyal demokratlardan oluşan yönetim, sendikal birliğe karşıydı. “Küçük olsun benim olsun” türünden dükkancı anlayış, azılı bir Türk Metal düşmanlığı, onun çalışmalarının çıkış noktasıydı. Tabanın eğilimleri, onu fazlaca bağlamıyordu.

Otomobil-İş yönetimi, bu nedenle, kongre kararını, temsilciler meclisinde alınan kararları hasıraltı etmekten, “Türk-İş” gibi somut sözleri metinlerden çıkartmaktan, “Cevdet Selvi seçilirse Türk-İş'e geçeriz, yoksa ayrı konfederasyona gideriz” yollu açıklamalar yapmaktan, son Türk-İş genel kurulu öncesinde de, birlik için “her işkolunda tek sendika” gibi doğru bir ilkenin Türk-İş tüzüğünden kaldırılmasını şart koştuktan, ama bütün bunları yaparken de, 1986'dan bu yana “tutarlı” olarak “üçlü sendikal birlik” (şimdi de ikili birlik) zırvasına sarılmaktan hiç çekinmedi.

Yönetim, bu tutumuyla, tabanın söz ve karar sahibi olmasına resmen karşı çıkmış, Otomobil-İş'te gelişme umudu olan sendika-içi demokrasinin temelini dinamitlemiş oldu. Anti-demokratik yönleri ağır basan bir tüzüğün kabulü, farklı görüşte olanların tasfiyesi, yönetimin sınıf düşmanı çizgisini sorguya çeken uzmanların görevden

uzaklaştırılması, Türk-İş'te birlik propagandası yapan metal işçilerinin sendikadan ihracı, toplu sözleşmelerin üyelerden kaçırılarak imzalanması gibi örnekler epey birikti. Bunlar, yönetimin kamuoyunda yaratmaya çalıştığı "Otomobil-İş'te tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesi işler" izleniminin *palavra* olduğunu, metal işçilerine kısa sürede gösterdi!

Sendikanın bugün yaşadığı krizde bunun önemli payı vardır.

İŞÇİNİN MİLİTANLIĞINI BOĞMAK YENİLGİYİ HAZIRLADI

Bir başka konu, "Otomobil-İş'in militanlığı" konusudur.

Bir sendikanın militanlığı, hem üyelerinin militanlığı demektir, hem de sendika yönetiminin mücadele anlayışının militanlığı! Maden-İş üyesi işçiler gelene dek, Otomobil-İş bir "hiç"ti. Onun sonraki militanlığı, sendikaya akan savaştan metal işçilerinden kaynaklandı.

Metal işçileri savaştan, militandı. Ama, Otomobil-İş'in devraldığı "Maden-İş" mirası, 1976'ların devrimci Maden-İş'i değil, 1980'in, menşevizmin burjuva işbirlikçisi damgasını taşıyan reformist Maden-İş'iydi. Otomobil-İş yönetimi, savaştanlığın uzağından bile geçemeyecek bir konumdaydı.

Bu yönetimin yaptığı ilk iş, tabandaki metal işçisinin savaştanlığını *boğmak* oldu. Otomobil-İş yönetimi, Netaş tensikatlarında, işyerlerinde faşist-gangster güruhun saldırılarında, sendikal örgütlenmenin ardından gelen yığınsal işten çıkarmalarda, toplu yemek boykotunda, ek zam kavgasında, toplu vizite eylemlerinde, irili ufaklı birçok işçi protestosunda *militanlığı* boğazlamak için burjuvaziyle yarıştı.

Yönetimin izlediği *kavga kaçağı* çizginin çok ağır sonuçları oldu:

Bir kez, işverenlere karşı dışı dışı mücadele verilmeyince,

işçilerin kendilerinin açtıkları yeni örgütlenme kapıları birer birer kapanmaya yüz tuttu. Eldekileri de yitirmeye başladılar. Netaş'ta tensikatlar karşısında öfkeyle ayağa kalkan militan Netaş işçisinin reformist yöneticilerce "sakinleştirilmesi", bunun ardından da Netaş'ta Otomobil-İş'in yetkiyi yitirmesi, bu konudaki en öğretici derslerden biri oldu.

Karşılarındaki sendika yönetiminin titrekliliğini farkedene işverenler, Otomobil-İş'e ağır saldırıya geçtiler. Hatta, Otomobil-İş'i, otomasyon-rasyonalizasyonun sonucu olarak zaten yapacak oldukları tensikatların gerekçesi olarak kullandıkları bile söylenebilir. Sonuçta, özellikle 1987'lerden bu yana, Otomobil-İş'in örgütlü olduğu işyerlerinde büyük sayılarda işçi işten çıkarıldı, değerli kadrolar yedekler ordusuna katılmak durumunda bırakıldı.

Yönetimi tabana uygun, gerçekten militan bir çizgi tutturabilseydi, Otomobil-İş'in güçlenme, Türk Metal'i geçerek sendikal birliğin ana gövdesi durumuna gelme, Türk Metal üyelerini de *kendisine çekme*, sonra da Türk-İş'e geçme olasılığı vardı! İşkolunda sendikal birlik böyle bir yoldan da sağlanabilirdi. Kavga kaçağı çizgi, bu olasılığı da öldürdü.

Otomobil-İş yönetimi, tabanda örgütlenme kavgası veren militan işçilerin işten çıkartılmaları karşısında kavga kaçağı, korkak tutumunu sürdürdüğü gibi, bir de, işten çıkarmaları sendikaya onur veren bir iş gibi göstermeye kalkıştı. Sendikanın şimdi genel başkanı olan Celal Özdoğan, genel kurul öncesinde şunları söyledi:

"Sendikal mücadelemiz sürecinde, işten atılmak pahasına, aç kalmak pahasına sendikamızı savunan, ilkelerinden taviz vermeyen, sendikamızı bugünlere taşıyan, yaklaşık 15 bin öncü işçi arkadaşımız bugün aramızda değil. Bu arkadaşlarımızı saygıyla anıyoruz. Onlar, sendikal mücadelenin canlı anıtları, isimsiz kahramanlarıdır." (Celal Özdoğan, "11. Genel

Kurula Doğru”, *Otomobil-İş*, Ekim 1989)

Özdoğan'ın “canlı anıtlarımız ve isimsiz kahramanlarımız” diye edebiyat parçaladığı bu yiğitler, *işsiz kalan işçilerdir*. Bu yönetimin onlar için yaptığı, onursuz çizgisiyle son derece uyumlu oldu: Herkese kendi cebinden avukat “ısmarladılar”. İşverenlerin siyasal sözcülerinin kapısında ağlaşıp, yalvardılar. Şu utanmazlık belgesi, metal işçilerine çok şey anlatmaktadır:

“İşçi kıyımına hayır!

“Örgütlenme sekreterimiz İsmail Aykanat, TBMM başkanı *Yıldırım Akbulut*'la görüşüp işten atılan işçilerin dilekçelerini verdi...

“İşten atılan üyelerimiz *SHP milletvekilleri ile* görüşme yaptılar.

“Genel başkanımız İ.Dalkılıç ve genel sekreterimiz Celal Özdoğan ve bir gurup işçi *DYP genel başkanı Demirel ile* birlikte düzenlenen basın toplantısına katıldılar. Dalkılıç, işten atılan işçilerin sorunlarını dile getirerek, hazırlanan bir dosyayı Demirel'e verdi.

“... Sonra *SHP genel başkanı Erdal İnönü ile* görüşüldü... Sonra işten atılan işçiler dilekçelerini bakan İmren Aykut'a verdiler... Bakanlık müsteşarı Ateş Amiklioğlu'nun hazır bulunduğu toplantıda işten çıkarmalarla ilgili bilgi verildi.” (*Otomobil-İş*, Şubat 1988)

Yönetim, hem utanmadan işçi düşmanı burjuvaziden şefaat dileniyor, hem de aynı utanmazlık içinde, “tüm baskı ve dayatmalara rağmen sendikanın *nitel ve nicel olarak büyüdüğünü*” söylüyordu. (*Yeni Gündem*, 27 Aralık 1988)

Sendikayı bir çekim merkezi durumuna getirecek iki özellikten, sendika-içi demokrasi ve militan mücadele anlayışından yoksun olan *Otomobil-İş* yönetiminin bu açıklamaları, yaşam tarafından hiç doğrulanmadı. Yayın-

ladığımız tablo ve çizimler, Otomobil-İş'in beş buçuk yılı aşkın bir süredir, sürekli kan kaybettiğini, büyümediğini tersine küçüldüğünü anlatıyor.

NE DEMOKRATİK, NE İLERİ,
NE BÜYÜK SENDİKA, NE DE ÖNCÜ!

Bu sonuç garip değildir.

Otomobil-İş sendikası, bu yönetim altında, kamuoyunda uyandırılmaya çalışılan izlenimin tersine, ne "sınıf sendikacılığını" uygulamış, ne de "ileri sözleşmelerle" yüzbinlerce metal işçisine örnek olabilmıştır. Sonuçta da öncü olmak ne söz, büyük sendika bile olamamıştır!

Sınıfın sendikal birlik eğilimini yadsıyan, tabandan fişkıran sendika-içi demokrasi istemini, militan kavga coşkusunu kendi elleriyle boğan bir yönetimin, bırakın ileri haklar elde etmeyi, eldeki mevzileri koruması bile beklenemezdi. Gerçekten, *Otomobil-İş 11. Merkez Genel Kurulu Çalışma Raporu (1986-1989)*, yetki girişimi olumsuzlukla sonuçlanmış çok sayıda işyerinin listesiyle doludur. Dahası, yönetimdeki "ulusal mutabakatçılar", "1986-1989 döneminde örgütlenip sendikamızda kalan işyerleri"nin listesini yayınlamışlar da, tabandan duydukları korkudan, örgütlenip de sendikada kalmayan işyerlerinin listesini *yayınlamamışlar*. Yayınlamayazlar. Çünkü, Otomobil-İş'te hayal kırıklığına uğrayan birçok işyeri, bunlar arasında DİSK döneminin militan mücadele kaleleri olarak görülen fabrika ve işletmeler, *Türk Metal'e gitmiştir!*

Dahası, metal işkolunun "stratejik" önem taşıyan işletmelerinden hiçbirinde Otomobil-İş örgütlü değildir. Girmeye çalışıldığında da şamar oğlanı durumuna gelmekte, işverenlere işten çıkarmaya gitme gerekçesi hazırlamanın ötesinde bir işlev görmemektedir. Genel kurul çalışma raporunda, bazı uzmanların verdiği sansürlenmemiş

bilgiler, Otomobil-İş'in örgütsel çalışmaları açısından *nereye durduğunu* güzel sergilemektedir:

“Örgütlü olduğumuz işyerlerinin özelliklerine bakıldığında; otomotiv ana sektöründe, demir-çelikte, beyaz eşyada, kısaca metal sektöründeki tekellerin işyerlerinde, kamu sektöründe ise demir-çeliklerde, alüminyumda, bakırda, kromda *örgütlü olamayışımız*, bizim için en büyük dezavantajlardır. Bu dezavantajlar müzakere masasında, toplu sözleşme mücadelelerinde istediğimiz hedefleri yakalamamızı önemli ölçüde *engellemiştir...*” (*Otomobil-İş 11. Merkez Genel Kurulu Çalışma Raporu*, s.110) (abç)

Bu, şu demektir:

Otomobil-İş, toplu mücadeleye giriştiğinde metal endüstrisinde burjuvaziye diz çöktürtebilecek bir örgütlenme alanına sahip değildir. Dolayısıyla, ileri toplu sözleşme hazırlama ve işverene kabul ettirme, böylece metal işçilerine örnek olma olanağına da sahip değildir.

Otomobil-İş'in 1990 MESS sözleşmesi kapsamında olan 114 işyeri ve 27 bin 500 üyesi vardır. Buna göre, Otomobil-İş, MESS kapsamında, ortalama büyüklüğü 241 işçi olan işyerlerinde örgütlüdür. Öte yandan sendikanın çalışma raporunda belirtilen tarihteki (Temmuz 1989) toplam üye sayısını, örgütlü olduğu tüm işyerlerinin sayısı olan 226'ya bölünce, 204 işçilik bir işletme büyüklüğü çıkıyor. Rabak, Siemens gibi 1000'i aşkın işçi çalıştıran işyeri sayısı bir elin parmakları kadar değildir. Böyle bir konumla, işkolunun etkili bir sendikası olmak pek de olanaklı değildir.

BİRLİK DÜŞMANLARININ “BİRLİK” DEMAGOJİSİ

Otomobil-İş yönetiminin, bir yandan Türk-İş'te sendikal birliğe “kararlı”(!) karşı çıkarken, bir yandan da “DYP-SHP-MHP” karması Çelik-İş yönetimine ve “ANAP-RP”

karması Özdemir-İş yönetimine "birlik" çağrılarını çıkarmasının *nedeni*, bütün bunları dikkate alınca daha iyi anlaşılıyor. Yayınladığımız tablo ve çizimler, gerçeği hiç kaçırmadan görmeye yardımcı oluyor:

Otomobil-İş yönetiminin çizgisinin, beş buçuk yılı aşkın bir süre içinde Otomobil-İş'i götürdüğü yer, uçurumun kenarıdır. Önce sıçraması kesilen, sonra duraklayan Otomobil-İş, %10 barajının rüzgarını hep enseşinde duymuş, şimdi de *gerilemektedir*. Ötekiler de (Çelik-İş ve Özdemir-İş) benzeri durumdaydılar. Her üç sendikanın uçurumdan kurtuluşu, "üçlü sendikal birlik" yutturmacasına bağlanmıştı. "Kaderleri" ortaktı.

"Üçlü sendikal birliğin" karşılıklı güvensizlik ve ayak oyunlarıyla dolu olduğu şuradan da belliydi ki, Çelik-İş yönetimi, Otomobil-İş ve Özdemir-İş'in kendilerini feshederek Çelik-İş'e katılmasını istiyordu. Özdemir-İş, sendikal birliğin "tabii ki" Hak-İş çatısı altında gerçekleşeceğini savunuyordu. Otomobil-İş'in yönetimi ise, hiçbir somut öneri getiremiyordu. Onlar "birlik tüccarı"ydılar.

Lafa gelince, kimsede mangalda kül bırakmıyordu. Her üç sendikanın dergileri de bunun örnekleriyle doludur. Ama, MESS sözleşmelerini, Türk Metal'in ardından imzalarken, hiçbiri birbirine haber vermeden "iş bitirmeyi" ihmal etmiyordu. Bu konuda Özdemir-İş genel eğitim sekreteri Keramet Arslan'ın sözleri çok ilginçtir:

"MESS'e karşı üç sendikanın bir araya gelmesi daha kapsamlı bir girişimdi... Ayrıca bu işbirliğine Türk Metal'i de davet etmiştik..."

"Bu işbirliğinden bir sonuç alınamadı. Türk Metal gurup sözleşmesini MESS'le imzaladıktan sonra, *aynı gün*, Çelik-İş'in sözleşmeyi imzaladığını radyodan duyduk... Geriye Otomobil-İş sendikasıyla biz kaldık. Biz yine de iki sendikanın işbirliğiyle MESS'e karşı davranabileceğini düşünüyorduk. Gördük ki Otomobil-İş de sözleşmeyi imzaladı.

“Uyuşmazlığa gitmemize rağmen, dört sendikayla verilmesi gereken mücadeleyi tek başımıza yürütemeyeceğimizi düşünerek sözleşmeyi imzaladık.” (Keramet Arslan, Özdemir-İş genel eğitim sekreteri, *İşçi Gündemi*, Nisan 1989)

Bu sözler, sendikal birliğin ana gövdesini oluşturan Türk Metal’in altında ezilen üç sendikadaki “birlik tüccarları”nın “üçlü sendikal birliği”nin de nasıl karşılıklı güvensizlik ve oyuna dayanacağı hakkında fikir veriyordu.

Bu sırada, beklenen gelişme oldu. MESS sözleşmesi görüşmeleri öncesinde, Çelik-İş, işkolu yetkisini yitirdi. “Üçlü sendikal birlik” balonunun bir deliğini tutan Özdemir-İş, görüşmelerin “tam” sonuçlanacağı sıradan ortalıktan toz oldu. Kaldılar “ikili birliğe”(!) Balonun bir deliğini yetkisi düşmüş Çelik-İş yönetimi, öteki deliğini de TBKP’li Otomobil-İş yönetimi tutuyor. İkına sıkına “ilerliyorlar”(?), ama balon habire hava kaçırıyor.

HAYDİ MİLİTAN BİRLİĞE, HAYDİ TÜRK METAL’E!

Bugün varılan noktada, “Maden-İş - Otomobil-İş” benzetmesinden, önce “seccadeli birliğe”, oradan da “ikili birliğe” gelindi. Bu arada, Otomobil-İş’in gelişme eğrisi başaşağı gitmeyi sürdürüyor. Sendika kan kaybediyor. Bu durum, sendika içinde, “devrimci” muhalefet diye ortaya çıkan bazı küçük burjuva çizgilerle yönetim arasındaki çelişkileri daha da azdırıyor. Ortam, Otomobil-İş’in belki de çatlamasına yol açabilecek patlayıcı maddeyle doludur. Çelik-İş’le “birlik” görüşmelerinin tabanda, şubelerde yarattığı tepkiden bu görülüyor.

Otomobil-İş yönetimi, birleşme tarihleri, birleşme kongreleri ilan ederek, yüzde 10 barajından *düşmemek için* Çelik-İş’le birleşmek üzere, çırpınıyor. İleri işçinin tutumu ne olmalı? Ne yapılmalı?

Sendikal birliğin uyuz reformist düşmanları, metal işçilerine çok değerli beş-altı yıl kaybettirdiler. Şimdi, “ikili birlik”le tekrar zaman kaybettirmeye çabalyorlar. Herhangi iki sendikanın birleşmesi, o işkolundaki işçiler arasındaki rekabeti azaltma yönünde ileri bir adımdır. İşçilerin işverenler karşısında toplu gücünü artırır. Ancak, yaşamın dayattığı “Türk Metal’de birliğe” sırt çevirerek, “birleşmek”, sözcüğün tam anlamıyla, gerçek birliğin önünü tıkamaya çabalamaktır. İşkolunda sendikal birliğin yolunu *uzatmaktır*. Bir dönemin daha sendikal rekabetle, binbir acı ve burjuvazinin provokasyonu ile geçmesine “evet” demektir. Bu, metal işçilerinin izleyebileceği en doğru, en kestirme yol *değildir*.

Ote yandan, burjuva işbirlikçisi merkez yönetiminin, ortaya çıkan bu bunalım sırasında sendikânın dümenini istediği yöne çevirmesine olanak tanımak doğru değildir. Sendikanın içinde bulunduğu krize bakarak, tek tek Otomobil-İş’i terketmek de doğru değildir.

Otomobil-İş tabanındaki metal işçilerinin önündeki en kestirme yol şudur: Otomobil-İş üyeleri, Otomobil-İş’in “ikili birlik” için toplanacağı duyurulan genel kurulundan, “Türk Metal’e katılma” kararını çıkarttırmalıdır. *Otomobil-İş üyeleri, tek tek değil, sendikalarını da alarak Türk Metal’e katılmalıdırlar.*

Burjuvazinin Otomobil-İş’i bölücü oyunlara araç etmesini engellemenin, 150 binlik Türk Metal’deki gerici yönetim kliğinin tepelenmesini çabuklaştırmanın, işçi sınıfının metal işkolundaki militan kolunun mücadelesini düzlüğe çıkartmanın, iş ve yaşam koşullarının dayanılmazlığına isyan eden milyonlarca işçiye öncülük etmenin, demokrasi ve devrim kavgasında sıçrama yapmanın canalıcı bir koşulu, ırmağın ana koluyla kucaklaşmak, *Türk Metal’e katılmaktır!*